

PÁRTOK TOLERANCIA INDEXE AUGUSZTUSBAN

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

A Demokratikus Koalíció és az Együtt 2014-PM közölte a leginkább toleráns üzeneteket augusztusban, míg a Jobbik az egyedüli párt, amely megszólalásaiban kizárólag az intoleranciának ad teret – derül ki a Republikon Intézet most publikált Tolerancia Indexéből.

A Republikon Intézet által készített – és most első alkalommal közzétett – Tolerancia Index célja, hogy a magyarországi pártok toleranciával kapcsolatos megszólalásait összegyűjtse és számszerűsíthetően értékelje. Az Index értéke azt mutatja tehát, hogy egy párt megszólalásai során mennyiben járul hozzá egy toleránsabb társadalom megteremtéséhez.

Augusztusban a politikai reakciók túlnyomó többsége a hazai cigánysággal kapcsolatban érkezett, a hónap három kiemelt témája a roma holokauszt emléknapja, az ózdi vízvezeték és a romagyilkosságok ítélelhirdetése volt. A megszólalásoknak fő jellemzője **a koncentráció: a pártok többnyire nem saját ügyeket találnak, sokkal inkább az országos (vagy országossá váló) ügyekben nyilvánítanak véleményt.**

A legaktívabb és leginkább toleránsként végző Demokratikus Koalíciót ugyanakkor a hangsúlyos jelenlétén túl a saját ügyek felkutatása jellemzi: a párt több ügyben egyedüli megszólalóként jelent meg. Az Együtt 2014-PM magas pontszáma pedig az országosan kiemelt ügyekben tanúsított aktív – a Facebook segítségével megtámogatott – részvételnek köszönhető.

Őket követi az MSZP és a LMP – ennél a két pártnál kevesebb, ám egyértelműen toleráns nyilatkozatokat láttunk, gyakran a pártvezetés legfelsőbb szintjéről. Tolerancia Indexe alapján augusztusban az MSZP – többek között az ózdi vízvezeték ügyében tanúsított aktivitásának köszönhetően – a harmadik helyen végzett. Az LMP fő témája augusztusban inkább a környezetvédelem volt, a kutatásban definiált kisebbségekkel azonban kevesebbet foglalkoztak.

A Fidesz-KDNP megszólalásait ambivalencia jellemzi: néhány esetben karakteres toleráns megnyilatkozás mellett több esetben rögzítettünk elmosó, a kisebbség helyett a politikai ellenfelet támadó, olykor pedig kifejezetten intoleráns megszólalást is. Végül a Jobbik helyzete kivételes a vizsgált pártok között: ez az egyetlen párt ugyanis, mely megszólalásaiban az intoleranciának, az előítéletes gondolkodásnak ad teret: ezt ráadásul gyakran teszi – nem ritkán maga keresi azokat az ügyeket, amikben a hazai cigányságot támadhatja.

BEVEZETÉS

A Republikon Intézet által létrehozott, és első alkalommal publikált Tolerancia Index célja, hogy a magyarországi pártok toleranciával kapcsolatos megszólalásait összegyűjtse és számszerűsíthetően értékelje. **A toleranciát négy kiemelt területen vizsgáljuk: a romák, a zsidóság, a szexuális kisebbségek és a vallási csoportok esetén.** A Tolerancia Index értékét mostantól hónapról hónapra közöljük: célunk a pártok ilyen jellegű kommunikációjának monitoringozása és a tendenciák bemutatása. Ahogy minden ilyen típusú Index esetén elmondható, a Republikon Intézet Tolerancia Indexe sem tekinthető egy mindent bemutató abszolút mérőszámnak: mind a témák, mind a csatornák kiválasztása kutatói döntés eredménye és szükségszerűen szelektál – a módszertani leírásban igyekeztünk teljes körűen bemutatni, milyen elvek mentén alkottuk meg az Indexet.

MÓDSZERTANI KERET¹

Az Index összeállításakor a pártok saját kezdeményezéseit és már meglévő helyzetekre adott reakcióit vizsgáljuk. Egy ügyben több megszólalást is értékelünk, ha az különböző csatornán vagy különböző személytől érkezik. Az Index számításának alapja a megszólalás. **Megszólalásnak minősül minden megnyilatkozás, amit egy párt vagy politikus a fenti négy témában tesz,** legyen szó közlemény kiadásáról, beszédről, törvényjavaslatról vagy személyes kiállásról. A megszólalások gyűjtését három csatornán keresztül tesszük meg: legfontosabb hírportálok keresőszavas gyűjtésével, a pártok honlapjának és hivatalos Facebook-csoportján közzétett hírek rögzítésével valamint a kisebbségekkel foglalkozó érdekvédelmi és civil szervezetek híreinek figyelésével.

A megszólalásokat azok komolysága, hatása szerint súlyozzuk. Minden megszólalás egy -5 és +5 közötti értéket kaphat: **pozitív értéket jelent a toleráns megszólalás, míg negatív értékkel a tolerancia megnyilvánulásának hiányát²** illetve a kifejezetten intoleráns megszólalást értékeljük. A megszólalás 1 és 5 közötti értéke azt mutatja, milyen komoly megnyilatkozást látunk. Ennek két összetevője van: a megszólaló személye és a megszólalás tárgya-formája. **A megszólaló személyének értéke attól függ, mennyire komoly, mennyire ismert politikusról van szó.** A magas rangú, országosan ismert politikus által tett nyilatkozat magasabb értéket kap, mint egy csak regionálisan, vagy helyben ismert szereplőé. **A megszólalás tárgya szintén az akció hatásának nagyságát, komolyságát hivatott mérni.** Az országos jelentőségű ügyben tett megszólalás, a személyes akció, a valódi következménnyel járó

¹ Részletes módszertani leírás az elemzés végén található

² Amikor egy adott ügyben megszólal ugyan egy politikai szereplő, de nem foglal állást, inkább a toleráns álláspont kerülését választja. Ha egy párt nem reagál egy hírre, úgy sem pozitív sem negatív értéket nem kap.

törvénykezés nagyobb pontszámmal jár, mint egy közlemény kiadása vagy helyi hír kiemelése, megosztása. Egy megszólalás Tolerancia Indexe a megszólaló személyének pontértékének (1-5) és a megszólás tárgyának pontértékének (1-5) szorzatának gyöke, mely tehát egy 1 és 5 közötti érték. Egy párt havi Tolerancia Indexét a megszólalások Index-értékének összeadásával számoljuk.

Például ha Mesterházy Attila (mint pártelnök: 5-ös érték) beszél a romagyilkosságok kapcsán (mely országos ügynek számít: szintén 5-ös érték), ez egy 5 értékkel bíró megszólalás. Amikor Fürjes Pál (Ózd polgármestere: 2-es érték) sajtótájékoztatót tart az ózdi vízhelyzettel kapcsolatban, ahol a vízelzárást a roma kisebbség viselkedésével kapcsolja össze (országossá váló helyi ügy: 4-es érték), az egy -2,8-as értékkel bíró megszólalás (negatív érték a nem toleráns megszólalás miatt).

AUGUSZTUSI TOLERANCIA-MEGSZÓLALÁSOK

Augusztus 1 és 31 között összesen 62 megszólalást rögzítettünk, melyet pártok az általunk vizsgált csatornákon tettek a vonatkozó ügyekben. **A megszólalások túlnyomó többsége – 82 százaléka – a magyarországi cigánysággal kapcsolatos ügyekben érkezett:** ebben a hónapban ez a téma uralta a pártok kisebbségekkel kapcsolatos megszólalásait. A többi megszólalás (18 százalék) az antiszemitizmus, illetve tágabban a zsidóság témaköréhez tartozott. Antiszemitizmus témában két ügyet lehet kiemelni annak politikai reakciói miatt: az egyik a Csatóry László egykori gettóparancsnokra emlékező molinó az FTC-meccsen, a másik pedig Tarlós István Hír TV-s interjúja, melyben a DK politikusait minősítette³.

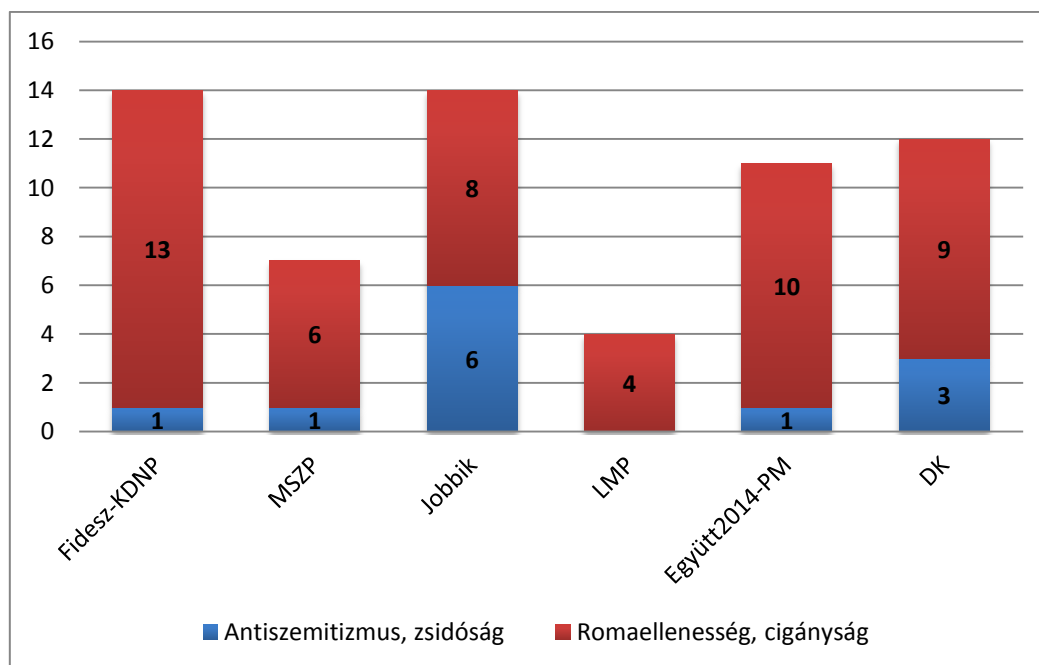
A romákkal kapcsolatos megszólalások túlnyomó többségét is alapvetően három ügy dominálta a roma holokauszt emléknapja, az ózdi vízelzárás és a romagyilkosságok ítélethirdetése. Ezekben az ügyekben jellemzően mindegyik, vagy majdnem mindegyik párt nyilatkozott legalább egyszer. Fontos jellemzője tehát a megszólalásoknak **a koncentráció: a pártok nem saját ügyeket találnak, sokkal inkább az országos (vagy országossá váló) ügyekben nyilvánítanak véleményt.** Ebből a szempontból a Jobbik kivétel: a radikális párt több helyi bűnügyet is felkarolt, amennyiben az elkövetők esetén vélelmezni lehetett a roma származást.

³ Tarlós István: „Most egy dolog, hogy nekik ha felcsapják időnként a Bibliát, miért mindig az Ószövetségnél nyílik kizárólag ki, de most erről nem akarok semmit sem mondani”

A vizsgált felületeken augusztusban nem találtunk a vizsgált szexuális kisebbségekkel kapcsolatos politikai nyilatkozatot. Ez vélhetően magyarázható azzal, hogy a júliusban rendezett Budapest Pride felvonulás miatt e téma az előző hónapban volt napirenden. Egy ügyben várhattunk volna megszólalást, ám elmaradt: a hónap közepén baseball ütővel megfenyegettek egy nemzeti dohánybolt előtt csókolózó meleg párt – az incidenst tüntetés is követte, ám pártok jelenléte nélkül. **Nem ez az egyetlen hír azonban, amivel a gyűjtés során találkoztunk ugyan, de pártpolitikai megszólaló hiányában itt nem kerül elemzésre.** Ellentétben a tavalyi évvel, idén például politikusi jelenlét nélkül kezdődött a Zsidó Nyári Fesztivál (a tavalyi megnyitón még Tarlós István is jelen volt), és reakció nélkül maradt számos külföldi döntés, mely a melegek egyenjogúságát segíti vagy az Egyenlő Bánásmód Hatóság döntése a szórakozóhelyre be nem engedett cigány fiatalok ügyében.

PÁRTOK MEGSZÓLALÁSAI

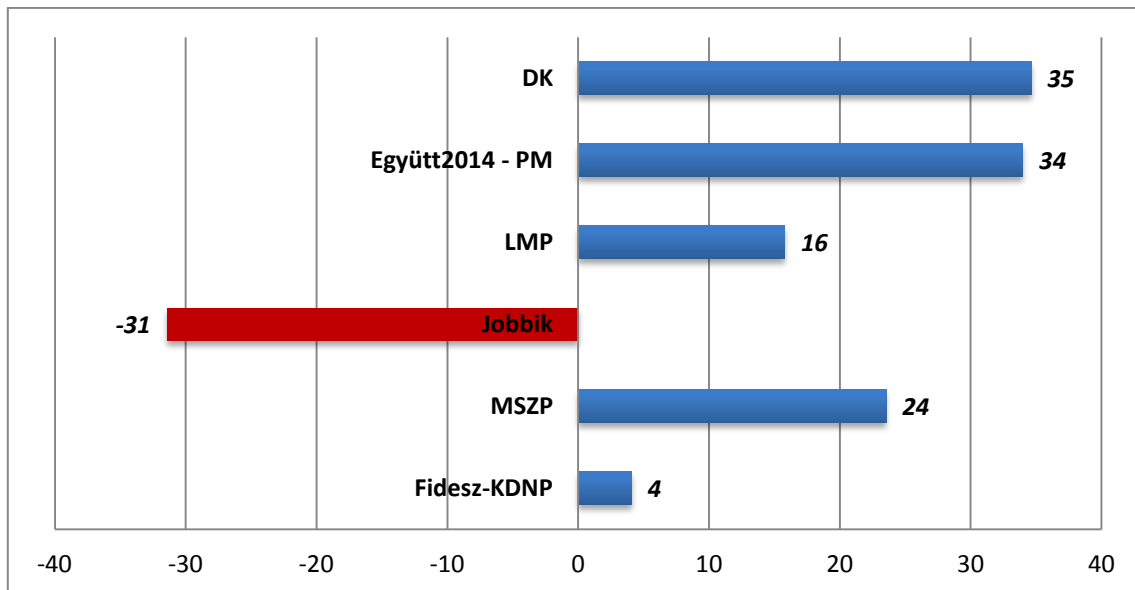
A pártokat vizsgálva **a legaktívabb megszólaló a Fidesz-KDNP és a Jobbik** volt, a két párt esetén egyaránt 14-14 szereplést, nyilatkozatot rögzítettünk. Tőlük alig lemaradva – 12 és 11 megszólalással – következett a Demokratikus Koalíció és az Együtt 2014 – PM. Végül a vizsgált pártok közül a legkevésbé aktívnak az MSZP-t (hét megszólalás) és az LMP-t (négy megszólalás) találtuk.

1. ábra: Pártok megszólalásainak száma, 2013 augusztus

Az antiszemitizmus témáját elsősorban a Jobbik tartotta napirenden: a Csatáry-molinó ügyében kétszer is megszólaltak, de a párt olyan ügyekben is meglátta a lehetőséget, mint a szír

helyzet vagy a filmtámogatások ügye. A többi párt megszólalásait elsősorban a romákkal kapcsolatos ügyek dominálták.

2. ábra: Pártok Tolerancia Indexe, 2013 augusztus

A pártok összesített Tolerancia Indexét vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy az Együtt 2014-PM és a Demokratikus Koalíció szerezte a legmagasabb értékeket: ez a két párt tett a legtöbb és leginkább toleráns nyilatkozatot 2013 augusztusában. Tőlük valamivel lemaradva következik az MSZP: a szocialista párt valamivel kevesebb megszólalást tett, ám ezeket szinte kivétel nélkül magas rangú politikusok tették, ez magyarázza a viszonylag magas pontértéket. A Fidesz-KDNP 4-es értéke mögött a kettős beszéd áll: üzeneteinek, tetteinek egy része a tolerancia irányába mutat, más nyilatkozatokkal azonban lerontja ezt a képet. A listán egyedül a Jobbik képviseli az intoleranciát, méghozzá teljesen egyértelműen: a párt esetén toleráns üzenetekről a vizsgált kisebbségek esetén nem beszélhetünk.

A Demokratikus Koalíció volt augusztusban a legaktívabb felszólaló: mind a megszólalások száma, mind a Tolerancia Index magas értéke ezt bizonyítja. **A DK politikusai többször szólaltak meg a hónap legfontosabb ügyeiben, nem ritkán személyes részvétellel adva súlyt az eseménynek** (Varjú László ózdi vízosztása vagy Niedermüller Péter és más DK-politikusok megjelenése a roma holokauszt Nehru parti megemlékezésén). Rajtuk kívül még Vadai Ágnes lehet kiemelni, mint a kisebbségek ügyében többször felszólaló politikus: a Csatáry-molinó ügyében a demokratikus ellenzéki pártok közül elsőként, határozottan reagált. A pártelnök Gyurcsány Ferenc viszont jellemzően Facebook posztjain keresztül szólalt meg a

vonatkozó ügyekben. **A DK megszólalásait tehát a legfontosabb ügyekben való aktív jelenlétén túl a saját ügyek felkutatása jellemzi: a párt több ügyben egyedüli felszólalóként jelent meg.**

Az Együtt 2014-PM a már korábban kiemelt három ügyben bizonyult aktívnak: ezekben három-négy megszólalást, nyilatkozatot, interjút is rögzítettünk. Az ózdi ügyben Juhász Péter szerepelt több alkalommal, valamint a párt Facebook-oldalán támogatta a helyi tüntetést. A romagyilkosságok tárgyalása után Dorosz Dávid tett sajtónyilatkozatot és adott interjút, de megszólalt az ügyben Gulyás József is. Bajnai Gordonnal ugyanakkor csak egyetlen ügy kapcsán találkoztunk: a Nehru-parti roma holokauszt megemlékezésen vett részt. **Az Együtt 2014-PM magas pontszáma tehát az országosan kiemelt ügyekben tanúsított aktív – a Facebook segítségével megtámogatott – részvételnek köszönhető.**

Az MSZP esetén kevesebb, ám egyértelműen toleráns nyilatkozatokat láttunk, gyakran a pártvezetés legfelsőbb szintjéről: Mesterházy Attila emlékezett meg a roma holokausztról és ő maga reagált például Tarlós István már említett HírTV-s nyilatkozatára is. A párt legaktívabbnak egyébként az ózdi ügyben bizonyult: a szóvivő Török Zsolt mellett Nyakó István és a párt helyi képviselője is nyilatkozott, ellenezve a polgármester döntését. **Az elmúlt hónap során a szocialista párt tehát kevés, de hangsúlyos toleráns üzeneteket közölt.**

Hasonlóképp tett az LMP is, ám a párt esetén még kevesebb megszólalást rögzítettünk. Schiffer András személyes részvételével zajlott a Nehru-parti megemlékezés és ő nyilatkozott a roma gyilkosságok ítélethozatala után is. Az LMP relatíve alacsony pontjának oka a gyűjtőmunka alapján az, hogy augusztusban a környezetvédelem mellett (Verespatak ügye) kevésbé foglalkozott az általunk kiemelt három kisebbséggel, inkább más ügyekben – nők helyzete, szegények - volt aktív.

A Fidesz-KDNP megszólalásait ambivalencia jellemzi: néhány esetben karakteres toleráns megnyilatkozás mellett több esetben rögzítettünk elmosó, ellentmondásos, az adott ügy, téma helyett a politikai ellenfelet támadó, olykor pedig kifejezetten intoleráns megszólalást is. Ugyanabban az ügyben (romagyilkosságok ítélethirdetése) például Balog Zoltán abszolút toleráns és támogató hozzászólása mellett Zsigó Róbert az áldozatokról lényegében megfélemező, az előző kormányokat támadó nyilatkozatot adott ki. Kormányzati pozíciójának köszönhetően a Fidesz Tolerancia Indexét növelik a kifejezetten romák foglalkoztatottságát célzó programok megvalósítása is, ugyanakkor egy-egy helyi ügy (mint az ózdi példa mutatja) ráéig a pártra. **Ezzel együtt tehát a Fidesz Tolerancia Indexe alig haladja meg a „semleges” szintet jelölő 0 értéket: egymásnak is ellentmondó nyilatkozataik hatásai kioltják egymást.**

Végül a **Jobbik helyzete kivételes a vizsgált pártok között: ez az egyetlen párt ugyanis, mely megszólalásaiban csak az intoleranciának, az előítéletes gondolkodásnak ad teret:** ezt ráadásul gyakran teszi – nem ritkán maga keresi azokat az ügyeket, amikben a hazai cigányságot támadhatja. A Jobbiknál találtuk a legtöbb saját helyi ügyet, melyet a párt hírei közé emelt: ezek kivétel nélkül a roma kisebbség és a többségi társadalom közti együttélés nehézségeiről szól, melyben a cigányság mint a probléma forrása jelenik meg. **A Tolerancia Index értéke alapján a Jobbik intoleráns megnyilatkozásai nagyságrendileg megegyeznek az Együtt 2014-PM vagy a Demokratikus Koalíció reakcióinak hatásával – épp csak az irány ellentétes.**

RÉSZLETES MÓDSZERTAN

A Republikon Intézet által létrehozott Tolerancia Index célja, hogy a magyarországi pártok toleranciával kapcsolatos megszólalásait összegyűjtse és számszerűsíthetően értékelje. **A toleranciát négy kiemelt területen vizsgáljuk: a romák, a zsidóság, a szexuális kisebbségek és a vallási csoportok esetén.** A gyűjtés során a pártok saját kezdeményezéseit és már meglévő helyzetre adott reakcióit vizsgáljuk. Egy ügyben több megszólalást is értékelünk, ha az különböző csatornán vagy különböző személytől érkezik. Az Index számításának alapja a megszólalás. **Megszólalásnak minősül minden megnyilatkozás, amit egy párt vagy politikus a fenti négy témában tesz,** legyen szó közlemény kiadásáról, beszédről, törvényjavaslatról vagy személyes kiállásról. A megszólalásokat ugyanakkor azok komolysága, hatása szerint súlyozzuk.

A gyűjtés

A megszólalások gyűjtését három csatornán keresztül tesszük meg: legfontosabb hírportálok keresőszavas gyűjtésével, a pártok honlapjának és hivatalos Facebook-csoportján közölt hírek rögzítésével valamint a kisebbségekkel foglalkozó érdekvédelmi és civil szervezetek híreinek figyelésével.

1. A hírportálok esetén az alábbi keresőszavakat használjuk: roma, cigány, rasszizmus, meleg, buzi, homoszexuális, homofób, egynemű, zsidó, antiszemita, holokauszt, kirekesztés. A kutatásba bevont honlapok: Index.hu, Origo.hu, Hvg.hu, Nol.hu, Mno.hu, 444.hu
2. Pártok esetén a honlapon és Facebook-on közölt híreket listázzuk. A vizsgált pártok: Fidesz-KDNP, MSZP, Jobbik, LMP, Együtt 2014-PM, DK, A gyűjtés során a fenti kisebbségekkel foglalkozó portálok híreit is követjük, ezek a következők: Társaság a Szabadságjogokért, Háttértársaság a Melegekért, Magyarországi Zsidó Hitközösségek Szövetsége

A megszólalások értékelése

Minden megszólalás egy -5 és +5 közötti értéket kap. **Pozitív értéket kap a toleráns megszólalás, míg negatív értékkel a tolerancia megnyilvánulásának hiányát** (amikor egy adott ügyben megszólal ugyan

egy politikai szereplő, de nem foglal állást⁴, inkább a toleráns álláspont kerülését választja) illetve a kifejezetten intoleráns megszólalást értékeljük. A megszólalás 1 és 5 közötti értéke azt mutatja, milyen komoly megnyilatkozást látunk. Ennek két összetevője van: a megszólaló személye és a megszólalás tárgya-formája.

A megszólaló személyének értéke attól függ, mennyire komoly, mennyire ismert politikusról van szó. A magas rangú, országosan ismert politikus által tett nyilatkozat magasabb értéket kap, mint egy csak regionálisan, vagy helyben ismert szereplőé. A megnyilatkozó szereplők pontozása a következőképp alakul:

Pontérték	Megszólaló személye (példák)
5	frakcióvezető, pártelnök
4	kormánytag, szóvivő, országosan ismert politikus, főpolgármester
3	parlamenti képviselő/felszólaló, EP-képviselő, személy nélküli országos közlemény
2	polgármester, helyi pártközlemény
1	helyi politikus, egyéb megszólaló

A megszólalás tárgya szintén az akció hatásának nagyságát, komolyságát hivatott mérni. Az országos jelentőségű ügyben tett megszólalás, a személyes akció, a valódi következménnyel járó törvénykezés nagyobb pontszámmal jár, mint egy közlemény kiadása vagy helyi hír kiemelése, megosztása. A megszólalás tárgyának pontozását az alábbi táblázat mutatja:

Pontérték	Megszólalás tárgya (példák)
5	országos jelentőségű országos esemény, megvalósult program/törvény
4	országos üggyé váló helyi ügy, parlamenti tv-javaslat, beszéd
3	évforduló, megemlékezés
2	csoportot, intézményt érintő ügyek, külpolitikai reakciók
1	helyi ügy, Facebook aktivitás

Egy megszólalás Tolerancia Indexe a megszólaló személyének pontértékének (1-5) és a megszólalás tárgyának pontértékének (1-5) szorzatának gyöke, mely tehát egy 1 és 5 közötti érték. Ha a megszólalás tárgya az intolerancia irányába mutat, úgy a Tolerancia Index értékét -1-el szorozzuk. Egy párt havi Tolerancia Indexe az összes megszólalás összeadásából áll össze.

⁴ Ha egy párt nem reagál egy hírre, úgy sem pozitív sem negatív értéket nem kap.